

Aktuální výskyt moru na Madagaskaru, od srpna 2021

Update on plague outbreak in Madagascar as of August 2021

Oddělení epidemiologie infekčních nemocí, CEM SZÚ

Podle zprávy Evropského centra pro prevenci a kontrolu nemocí (ECDC) ze dne 10. září 2021 na Madagaskaru hlášeno 30 případů onemocnění pneumonickou formou moru.

Pneumonická forma moru se na Madagaskaru vyskytuje endemicky. WHO již dříve potvrdila, že 7 případů z 30 hlášených skončilo úmrtím, všechny v obci Miandrandra. Poslední velká epidemie moru na Madagaskaru byla v roce 2017; bylo hlášeno 2417 potvrzených, pravděpodobných a suspektních případů, včetně 209 úmrtí (case fatality rate 8,7 %) hlášených z 57 ze 114 okresů v zemi. Z toho bylo 1 854 onemocnění klinicky klasifikováno jako plicní forma moru (77 %), 355 onemocnění jako bubonická forma moru (15 %), jeden případ byl klasifikován jako septická forma a 207 případů nebylo klasifikováno. V průběhu epidemie onemocnělo morem nejméně 81 zdravotnických pracovníků. Z 1 854 klinických případů pneumonické formy moru bylo laboratorně potvrzeno 390 (21 %).

Mor je způsoben bakterií *Yersinia pestis* a je přenášen na člověka hlavně kousnutím infikovanými blechami. *Y. pestis* je citlivá na sluneční záření a vysušení; ve vzduchu přežije až jednu hodinu, doba přežití se liší v závislosti na podmínkách prostředí. Aby se snížilo riziko úmrtí, musí být do 24 hodin od prvních příznaků onemocnění podány antibakteriální látky; účinné jsou streptomycin, gentamicin, tetracykliny a chloramfenikol.

Vzhledem k tomu, že mor u lidí se ve většině částí světa vyskytuje vzácně, není nutné podle CDC očkovat jiné osoby než osoby s vysokým rizikem expozice. V roce 2020 američtí vědci z FDA potvrdili, že vyvinuli novou orální vakcínu proti moru.

AKTUÁLNĚ:

Podle médií bylo první onemocnění na Madagaskaru zjištěno u osoby, která zemřela v týdnu od 23. srpna 2021, ale onemocnění ani úmrtí nebylo příbuznými nahlášeno. Druhá osoba zemřela ve stejné rodině o týden později. Později byla diagnóza pneumonické formy moru potvrzena Ministerstvem zdravotnictví. Podle médií citujících madagaskarské ministerstvo zdravotnictví se uvádí, že k 7 úmrtím došlo v obci Miandrandra (3 osoby zemřely v nemocnici a 4 v komunitě); dalších 22 pacientů se léčí. Obec Miandrandra se nachází ve čtvrti Arivonimamo, regionu Itasy na Madagaskaru, uprostřed ostrova a 40 km jihozápadně od hlavního města Antananarivo. Obec je nyní v karanténě. Obyvatelům 6 obcí okresu Arivonimamo je zakázán vnitřní pohyb. Probíhá aktivní vyhledávání případů a chemoprophylaxe u vysoce rizikových kontaktů. Mezi další aktivity patří pravidelná zasedání výborů pro kontrolu moru

na úrovni regionů a zdravotních okresů; trasování kontaktů; kontroly vektorových a zvířecích rezervoárů. Souběžně probíhá osvětová kampaň o praxi famadihany neboli obřadu obětování mrtvým, považovaného za jeden z možných mechanismů šíření nemoci.

Poznámka: Famadihana je pohřební tradice na Madagaskaru. Během tohoto rituálu, ke kterému dochází každých pět až sedm let, známého jako „obracení kostí“, lidé vynášejí těla svých zemřelých příbuzných z rodinných krypt. Opatrně svléknou mrtvým pohřební oděvy a zabalí je do nového hedvábného plátna, na které přepisují jejich jména, aby si je zapamatovali. Potom začíná slavnost, hosté pijí, konverzují a tančí, zatímco nosí mrtvolky nad hlavami a obcházejí hrob. Těsně před západem slunce se těla opatrně vrátí do hrobky, otočí se a krypta je na dalších pět až sedm let uzavřena. Zvyk je založen na víře, že duchové mrtvých se konečně připojí ke světu předků až po úplném rozkladu těla a příslušných obřadech, což může trvat mnoho let.

Hodnocení ECDC: Epidemie moru na Madagaskaru nejsou neočekávané, ale pneumonická forma moru je znepokojující kvůli jeho potenciálu šířit se z člověka na člověka, zejména v hustě osídlených oblastech. Riziko pro občany EU/EHP je nízké.

Akce ECDC: Středisko ECDC monitoruje epidemiologickou situaci moru na celém světě prostřednictvím „epidemic intelligence“ aktivit a v případě potřeby informuje veřejnost.

ZDROJE

- [1] <https://promedmail.org/>
- [2] <https://www.ecdc.europa.eu/en/publications-data/communicable-disease-threats-report-5-11-september-week-36>
- [3] <https://edition.cnn.com/2016/10/18/travel/madagascar-tur-ning-bones/index.htm>
- [4] <https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/345001/OEW36-300805092021.pdf>

*Zpracovalo Odd. epidemiologie
infekčních nemocí, CEM SZÚ
14. 9. 2021*